

تبیین اعتیاد به اینترنت بر اساس ابعاد باورهای فراشناختی و امنیت هیجانی در نوجوانان دختر

♦ دکتر یوسف خیری^۱ ♦ صبا کلاهی حامد^۲ ♦ ملیحه پورعلی وکیلی میاندوآب^۳ ♦ دکتر بهزاد شالچی^۴

چکیده:

با توجه به آثار مخرب و رو به رشد اعتیاد به اینترنت در جوامع امروزی، پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط باورهای فراشناختی و امنیت هیجانی با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان دختر انجام گرفته است. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش، دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهر تبریز در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بودند که از میان آنان ۲۵۲ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند و پرسشنامه اصلاح شده فراشناخت برای نوجوانان (MCQ-A)، ابزار تعلق و امنیت هیجانی (BEST) و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت بانگ (IAT) را تکمیل کردند. بر اساس ضرایب همبستگی پیرسون، میان نمره کل فراشناخت و دو زیرمقیاس آن یعنی باورهایی در مورد غیر قابل کنترل بودن و خطرناک بودن، و باورهایی در مورد کفایت شناختی با اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار و مثبت ($p < 0/01$) و میان نمره کل امنیت هیجانی و دو زیرمقیاس آن یعنی ایمنی و تعلق ($p < 0/01$) رابطه معنادار و منفی وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که باورهایی در مورد غیر قابل کنترل بودن و خطرناک بودن، می‌تواند اعتیاد به اینترنت را به صورت معنادار و مثبت و ایمنی به صورت معنادار و منفی تبیین و پیش‌بینی کنند. با توجه به نتایج پژوهش و به منظور کاهش گرایش نوجوانان به استفاده از اینترنت می‌توان به تغییر باورهای فراشناختی مختل و آموزش کارکردهای اصلی خانواده و آثار آن بر ایمنی هیجانی نوجوانان مبادرت ورزید.

کلید واژگان: فراشناخت، امنیت هیجانی، اعتیاد به اینترنت، نوجوانان دختر

© تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱/۱۵

© تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۶/۲

۱. دانشیار مرکز توسعه پژوهش‌های بین رشته‌ای معارف اسلامی و علوم سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

E-mail: Yousof.khairi@gmail.com

۲. دانش آموخته کارشناسی ارشد روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران.

E-mail: sabakolahi@gmail.com

۳. دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران.

E-mail: maliheporali@gmail.com

۴. نویسنده مسئول: دانشیار مرکز تحقیقات روانپزشکی و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

E-mail: Shalchi.b@tbzmed.ac.ir

مقدمه

اینترنت یکی از نوآوری‌های مهم و با ارزش قرن بیستم (گو^۱، ۲۰۱۲) و همچنین یکی از تأثیرگذارترین اشکال رسانه‌های جمعی است که سبب تغییرات اساسی در رفتار افرادی شده است که زمان زیادی را از طریق آن صرف مطالعه، یادگیری، برقراری رابطه برخط (آنلاین) و سرگرمی می‌کنند (لی^۲ و همکاران، ۲۰۱۵؛ والاس^۳، ۲۰۱۴). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که امروزه شمار بسیاری از کودکان و نوجوانان از اینترنت استفاده می‌کنند. نوجوانان از اینترنت برای برقراری ارتباط، آموزش و سرگرمی (اسدزاده و همکاران، ۲۰۲۲؛ اسدزاده و همکاران، ۲۰۲۴؛ کسل^۴ و همکاران، ۲۰۲۱) بهره می‌گیرند. در حالی که بیشتر آنها بدون مشکل قابل توجهی از اینترنت استفاده می‌کنند، برخی دیگر روشهای ناکارآمد استفاده از آن را گزارش می‌کنند (دورکی^۵ و همکاران، ۲۰۱۲). کاربرانی که به صورت ناکارآمد از اینترنت استفاده می‌کنند، الگوی اعتیاد مانند استفاده از اینترنت را نشان می‌دهند (لام و پنگ^۶، ۲۰۱۰). اعتیاد به اینترنت شبیه اختلال کنترل تکانه است که به صورت اشتغال ذهنی مفرط و کنترل نشده و تمایلات یا رفتارهایی در زمینه استفاده از اینترنت مشخص می‌شود و به اختلال یا ناراحتی می‌انجامد (شالچی و کلاهی حامد، ۱۳۹۷). مفهوم اعتیاد به اینترنت را که از رفتارهای اعتیادی به شمار می‌رود، نخستین بار پژوهشگرانی چون کیمبرلی یانگ^۷ (۱۹۹۸) به کار برده‌اند و به معنای استفاده از اینترنت بیش از بیست ساعت در طول هفته است. شایان ذکر است که نوجوانان به دلیل ساختار فکری خاص، یکی از بحرانی‌ترین مراحل زندگی را می‌گذرانند (شالچی و همکاران، ۱۳۹۶) و به ویژگیهای خاص جهان و پدیده‌هایی که بالقوه خطرناک هستند تمایل زیادی نشان می‌دهند (قائمی و همکاران، ۲۰۲۴)، از این رو بیشتر در معرض آسیبهای ناشی از اعتیاد به اینترنت قرار دارند. عوامل گوناگون در اعتیاد به اینترنت نقش دارند که در این میان تأثیر عوامل شناختی را در تظاهر رفتارهای عادی نمی‌توان نادیده گرفت. یکی از این متغیرهای شناختی، باورهای فراشناختی، مختل است.

فراشناخت به دانش افراد در مورد فرایندهای شناختی خود اشاره دارد و شامل راهبردهایی مثل ارزیابی، نظارت و کنترل شناختی می‌شود که افراد برای کنترل هدف و فعالیت‌های شناختی و اطمینان از برآورده شدن آنها به کار می‌برند (فلاول^۸، ۱۹۷۹؛ به نقل از ریوم^۹ و همکاران، ۲۰۱۷). اکثر نظریه‌پردازان بین دو جنبه فراشناخت تمایز قائل شده‌اند: دانش فراشناختی که عبارت است از اطلاعاتی که افراد

1. Gu
2. Lee
3. Wallace
4. Casale
5. Durkee
6. Lam & Peng
7. Kimberly Young
8. Flavell
9. Ryum

در مورد شناخت خود درباره عوامل و راهبردهای یادگیری مرتبط با تکلیف دارند و تنظیم فراشناختی که به انواع اعمال اجرایی مانند توجه، بازبینی، برنامه‌ریزی و شناسایی خطاها در عملکرد اشاره دارد و بر فعالیتهای شناختی اثر می‌گذارد. یکی از رویکردهایی که در اختلالات روانی از جمله اعتیاد نقش دارد، مدل فراشناختی ولز است (ولز و کارت رایت - هاتون^۱، ۲۰۰۴؛ شالچی و پرنیان خوی، ۲۰۱۹). فراشناخت در آماده‌سازی افراد برای رشد الگوهای پاسخ به افکار و حالات درونی نقش اساسی دارد. این الگوهای پاسخ می‌تواند شامل توجه شدید معطوف به خود، الگوهای تفکر جایگزین، اجتناب، فرونشانی فکر و رفتارهای ناسازگار باشد که اعتیاد به اینترنت نیز می‌تواند یکی از این رفتارهای ناسازگارانه باشد که افراد برای مقابله با هیجانهای منفی خود به کار می‌برند (ظفرپناهی، ۱۳۸۹). دیویس^۲ (۲۰۰۱) در مطالعه‌ای براساس الگوی شناخت درمانی بک، نقش بالقوه شناخت را در رشد و تداوم استفاده آسیب‌زا از اینترنت روشن ساخته است (به نقل از ظفرپناهی، ۱۳۸۹). پژوهشهای جدیدتر به مسیری دیگر از مطالعات نظری گام نهاده‌اند که بر نقش هسته‌ای فراشناخت در رشد و بقای اختلالات روانی تأکید دارند. در مدل فراشناختی، کنترل توجه و تنظیم تفکر بیش از حد مانند نگرانی، مهم‌ترین عاملهای آسیب‌شناسی است و این فرایندها به‌طور مستقیم با باورهای فراشناختی مختل مرتبط می‌شوند (ولز و متیوز، ۱۹۹۶؛ به نقل از نوردال و ولز^۳، ۲۰۱۷). نتایج تحقیقات نیز نشان می‌دهند که افراد مبتلا به اعتیاد اینترنت باورهای فراشناختی مختلی دارند (محمدخانی و ظفرپناهی، ۱۳۹۰؛ بیدی و همکاران، ۲۰۱۲؛ مسگرانی و همکاران، ۲۰۱۳؛ مصلی‌نژاد و قبادی‌فر، ۲۰۱۳؛ نوری‌پور و همکاران، ۲۰۲۳). این باورهای فراشناختی در چنین افرادی مهارت‌های مقابله‌ای را تضعیف می‌کنند و سبب استفاده از راهبردهای مقابله‌ای غیر مفید و ناسازگار می‌شوند که در پی آن باورهای غیرمنطقی و رفتارهای ناکارآمد شکل می‌گیرند و این یک علت مبنایی و کافی برای مشکلات استفاده از اینترنت است و باعث می‌شود فرد نگاهی مثبت و ابزاری به اینترنت داشته باشد که این امر زمینه‌ساز گرایش به استفاده مفرط از اینترنت و اعتیاد به آن می‌شود (عبدل‌پور و همکاران، ۱۳۹۸). همچنین نتایج پژوهش کازلی^۴ و همکاران (۲۰۲۱) نشان داده که فراشناخت‌های منفی با بازی برخط مشکل‌ساز و اعتیاد به اینترنت مرتبط است. کازلی و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود خاطر نشان کردند که عدم وجود مطالعات طولی مانع از ارائه پاسخهای قطعی در مورد نقش فراشناختها در اعتیادهای فناورانه است، اما مداخلاتی که فراشناختها را هدف قرار می‌دهند، می‌توانند برای افرادی که اعتیادهای فناورانه دارند مفید باشد. یافته‌های بالیکچی^۵ و همکاران (۲۰۲۰) نشان داده که باورهای فراشناختی ناکارآمد مرتبط با استفاده مشکل‌ساز شبکه‌های

1. Wells & Cartwright-Hatton
2. Davies
3. Nordahl & Wells
4. Caselli
5. Balıkcı

اجتماعی در میان بزرگسالان جوان است. یافته‌های اوناال آیدین^۱ و همکاران (۲۰۲۰) نشان داده که فرایندهای شناختی ناسازگار با استفاده مشکل‌ساز شبکه‌های اجتماعی میان نوجوانان دارای علائم بلوغ دیررس مرتبط‌اند. هامونیر و وارسکون^۲ (۲۰۱۸) نشان دادند که فراشناخت‌های عمومی (به عنوان مثال، باورهای مثبت در مورد نگرانی و باورهای منفی در مورد افکار مربوط به غیر قابل کنترل بودن و خطر) با اعتیاد به اینترنت و بازیهای برخط مشکل‌ساز مرتبط‌اند.

بر اساس نتایج پژوهشها، نگرش والدین، روابط خانوادگی و انسجام خانواده با اعتیاد به اینترنت رابطه منفی دارد (کو^۳ و همکاران، ۲۰۰۷؛ پارک^۴ و همکاران، ۲۰۰۸). به نظر می‌رسد خانواده‌هایی که کارکرد مناسب دارند شرایط و محیطی امن را برای فرزندان فراهم می‌سازند. در این راستا دیویس و کامینگز^۵ (۱۹۹۴)، به نقل از بروک و کاپچانسکا^۶ (۲۰۱۶) در نظریه امنیت هیجانی، ضمن پذیرش اصول نظریه نظام‌های خانواده و نظریه دلبستگی بالبی (۱۹۶۹)، بر نیاز کودک برای حفظ احساس ایمنی در رابطه میان کودک و والدین تأکید می‌کنند و ایمنی را نیازی در سایر بافتهای خانواده از جمله در رابطه میان والدین در نظر می‌گیرند. در این نظریه متغیر امنیت هیجانی به عنوان متغیر واسطه‌ای میان تعارض والدین و تأثیر خانواده بر مشکلات رفتاری فرزندان مطرح می‌شود. به اعتقاد دیویس و کامینگز امنیت هیجانی عبارت است از ارزیابی ایمن، مثبت و پایدار کودکان از روابط خانواده در صورت بروز هرگونه رویداد استرس‌زا مانند تعارض زناشویی و کشمکشهای خانوادگی. در این نظریه با افزایش تعارضات والدین و مشکلاتشان با فرزند، امنیت هیجانی وی کاهش می‌یابد و از این طریق مشکلات انطباقی فرد تحت تأثیر قرار می‌گیرد (کامینگز و دیویس، ۲۰۱۰). بر اساس این نظریه هنگامی که احساس ایمنی در نتیجه مشکلات با والدین و خانواده از دست می‌رود، تلاش برای بازگشت امنیت هیجانی در بلندمدت سبب ناسازگاری و ایجاد مشکلات و اختلالات درونی یا مشکلات بیرونی در کودک و نوجوان می‌شود (کامینگز و همکاران، ۲۰۰۹). این اختلالات می‌توانند جنبه‌های گوناگون زندگی نوجوانان و خانواده‌های آنان را تحت تأثیر قرار دهند و تا بزرگسالی ادامه یابند (آذر مهر و همکاران، ۲۰۲۰). در چنین خانواده‌های نامنسجمی که سازش‌پذیری پایینی دارند، روابط بر اساس تعامل و رفتارهای سالم بنا نمی‌شود، کودک و نوجوان در مواقع مشکلات مورد حمایت قرار نمی‌گیرند و احساس طردشدگی بیشتری می‌کند. بنابراین فرد، خانواده خود را ناامن تصور می‌کند و با توجه به نظریه امنیت هیجانی احساس خطر بیشتری می‌نماید (رستمی و همکاران، ۲۰۰۹). در چنین شرایطی به نظر می‌رسد که خلأ عاطفی و عدم احساس ایمنی نوجوان سبب جست‌وجوی عاطفه و امنیت در محیط‌های مجازی می‌شود. در این راستا مطالعات نشان داده که میان

1. Ünal-Aydın
2. Hamonniere & Varescon
3. Ko
4. Park
5. Cummings
6. Brock & Kochanska

خلأهای عاطفی در محیط خانواده و گرایش به چت‌رومها، رابطه وجود دارد چراکه موقعیتهای استرس‌زای خانوادگی می‌تواند هیجانهای منفی مثل عزت نفس پایین، احساس حقارت و خشم سرکوب‌شده را در نوجوانان ایجاد کند. از آنجایی که اینترنت موقعیتی فراهم می‌کند تا افراد حمایت اجتماعی را به‌دست آورند، نوجوانان انرژی‌شان را تغییر جهت داده و بر اینترنت متمرکز می‌شوند، بنابراین نوجوانان به ارتباط سطحی و امن در فضای سایبری روی می‌آورند. آنها به‌طور منظم به قطع تماس با محیط اجتماعی خود تمایل نشان می‌دهند و با محدود ساختن تماس و تعامل با اعضای خانواده و دوستان، زمان بیشتری را به استفاده از اینترنت اختصاص می‌دهند. بنابراین از فضای سایبری به‌مثابه راهی برای فرار از رویدادها و خاطرات ناخوشایند استفاده می‌کنند تا هیجان منفی خود را مدیریت کنند (گو، ۲۰۱۲).

در زمینه امنیت هیجانی و اعتیاد به اینترنت پیشینه کافی در دسترس نبود، اما پژوهش‌هایی با موضوعات مشابه و نزدیک صورت گرفته بود. نتایج پژوهش وانگ^۱ و همکاران (۲۰۲۴) نشان داده است که محیط خانواده و مسائل رفتار عاطفی نوجوانان رابطه غیرمستقیمی در رابطه میان اضطراب والدین و اعتیاد به اینترنت دارند. میلوسلاوسکا^۲ و همکاران (۲۰۲۳) ادعا کرده‌اند که در گروه نوجوانان دارای رفتار اعتیادی به اینترنت، با افزایش شدت موانع عاطفی در ارتباطات میان - فردی، نشانه‌هایی از اعتیاد به اینترنت مانند «ناتوانی در کنترل هیجانها»، «علائم اجباری»، «علائم ترک»، «بیان ناکافی عواطف»، «غلبه احساسات منفی» و «عدم تمایل به نزدیک شدن به افراد» تشدید می‌شود. تجزیه و تحلیل میانجیگری در پژوهش فو^۳ و همکاران (۲۰۲۲) نشان داده است که ثبات عاطفی رابطه میان اعتیاد به اینترنت و پریشانی هیجانی را واسطه می‌کند. در نتیجه افرادی که از ثبات هیجانی بالاتری برخوردارند، به دلیل کم بسامد بودن پریشانی هیجانی، اعتیاد به اینترنت کمتری را بروز می‌دهند. براساس تئوری امنیت هیجانی و مدل دیاتز - استرس، نتایج مطالعه ژو^۴ و همکاران (۲۰۱۷) نشان داده است که ناامنی عاطفی رابطه میان تعارض میان والدین و اعتیاد به اینترنت نوجوانان را واسطه می‌کند.

ارتباط اعتیاد به اینترنت با باورهای فراشناختی و متغیرهای مرتبط با امنیت هیجانی در پژوهش‌های پیشین اثبات شده است. با این همه در اکثر این پژوهش‌ها معتادان هر دو جنس در نظر گرفته شده‌اند و پژوهش مستندی در زمینه بررسی وضعیت کاربران معتاد مؤنث به‌دست نیامده است. با توجه به اینکه در سالهای اخیر در کشور ما دختران به علم‌آموزی و نیز استفاده از فناوری گرایش بسیار نشان داده‌اند، اعتیاد به اینترنت می‌تواند به‌مثابه یک آسیب بالقوه برای آنان مطرح باشد. با توجه به مطالب گفته شده در این پژوهش سعی شده است که رابطه میان فراشناخت و امنیت هیجانی با اعتیاد به اینترنت در میان نوجوانان بررسی شود که آیا رابطه‌ای میان آنها وجود دارد؟

1. Wang
2. Myloslavska
3. Fu
4. Zhou

روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهر تبریز در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بودند که از میان آنان ۲۵۲ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. شیوه انتخاب نمونه به این صورت بود که از میان نواحی پنجگانه آموزش و پرورش تبریز، نواحی یک و سه به صورت تصادفی انتخاب شدند و از این دو ناحیه چهار مدرسه و از هر مدرسه سه کلاس انتخاب و پرسشنامه‌ها میان دانش‌آموزان توزیع شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌های زیر استفاده شده است:

۱. پرسشنامه اصلاح شده فرانشاخت برای نوجوانان (MCQ-A):^۱ این آزمون یک پرسشنامه ۳۰

سؤالی است که به منظور سنجش ابعاد باورهای فرانشاختی در نوجوانان توسط کارت رایت - هاتون و همکاران (۲۰۰۴) ساخته شده است. MCQ-A از روی فرم ۳۰ سؤالی بزرگسالان اصلاح شده است که خود این پرسشنامه از روی نسخه اصلی ۶۵ سؤالی فرانشاخت به دست آمده است. این آزمون پنج خرده‌مقیاس از باورهای مرتبط با فکر کردن و فرایند افکار (۱. باورهای مثبت در مورد نگرانی؛ ۲. باورهایی در مورد غیرقابل کنترل بودن و خطرناک بودن؛ ۳. باورهایی در مورد کفایت شناختی؛ ۴. باورهای منفی کلی شامل مسئولیت‌پذیری، خرافات و تنبیه و ۵. خودآگاهی شناختی) را اندازه می‌گیرد. از افراد خواسته می‌شود میزان موافقت خود را با هر آیت‌م روی یک مقیاس چهار درجه‌ای از «موافق نیستم = ۱» تا «کاملاً موافقم = ۴»، گزارش دهند. کارت رایت - هاتون و همکاران (۲۰۰۴) ضریب آلفای کرونباخ را برای عامل کلی ۰/۹۱ و برای خرده‌مقیاس‌ها در دامنه ۰/۶۶ تا ۰/۸۸ ذکر کرده‌اند. در پژوهش خرم‌دل و همکاران (۱۳۹۱) نتایج تحلیل پایایی همسانی درونی، ضریب آلفا را برای عامل کلی ۰/۷۹ و برای خرده‌مقیاس‌های آن در دامنه ۰/۷۰ تا ۰/۷۷ نشان داده است.

۲. ابزار تعلق و امنیت هیجانی (BEST):^۲ این پرسشنامه را در سال ۲۰۰۷ خدمات خانواده

کیسی^۳ در ایالات متحده آمریکا به منظور ارزیابی امنیت هیجانی در نوجوانان ساخته است. پرسشنامه شامل ۲۵ ماده و دو عامل است که روی عامل اول (ایمنی) ۱۳ ماده و روی عامل دوم (تعلق) ۱۲ ماده قرار گرفته است. از میان ۲۵ سؤال ۲۲ سؤال را همه آزمودنیها و ۳ سؤال را آزمودنیهایی پاسخ می‌دهند که خواهر یا برادر دارند. مقیاس ارزیابی به شیوه لیکرت است و از کاملاً موافقم (۱) تا کاملاً مخالفم (۵) دامنه دارد. در این پرسشنامه هرچه نمره آزمودنی بالاتر باشد نشانگر ناامنی هیجانی بیشتر نوجوان است. این مقیاس را در ایران شادایی و همکاران (۱۳۹۴) هنجاریابی کرده‌اند و آلفای کرونباخ ۰/۸۷ برای ۲۲ گویه و ۰/۸۹ برای ۲۵ گویه به دست آمده است.

1. Meta-Cognitions Questionnaire – Adolescent Version

2. Belonging and Emotional Security Tool (BEST)

3. Casey Family Services

همچنین بار عاملی پرسشنامه برای همهٔ آزمودنیها بیشتر از ۰/۲ بود که از نظر آماری معنادار و گویای آن است که این پرسشنامه سطح بسیار خوبی از همسانی درونی و پایایی را دارد.

۳. پرسشنامه اعتیاد به اینترنت (IAT): این پرسشنامه را در سال ۱۹۹۸ یانگ در ۲۰ عبارت طراحی و با استفاده از مقیاس پنج‌گزینه‌ای لیکرت (به ندرت = ۱، گاهی اوقات = ۲، اغلب = ۳، بیشتر اوقات = ۴ و همیشه = ۵) ارزیابی کرده است. حداقل نمره کسب شده از این مقیاس ۲۰ و حداکثر نمره ۱۰۰ است که نمره ۳۹-۲۰ کاربرد طبیعی، نمره ۶۹-۴۰ کاربرد اعتیاد به اینترنت خفیف و نمره ۱۰۰-۷۰ کاربرد اعتیاد به اینترنت شدید تفسیر می‌شود. این پرسشنامه استاندارد است و روایی و پایایی آن در مطالعات یانگ با آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شده است. نسخه فارسی این مقیاس در ایران نیز مورد استفاده قرار گرفته و قاسم‌زاده و همکاران (۲۰۰۷) روایی و پایایی آن را با آلفای کرونباخ ۰/۸۸ تأیید کرده‌اند. ناستی‌زاده (۱۳۸۸) نیز پایایی این پرسشنامه را براساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۱ گزارش کرده است. همچنین علوی و همکاران (۲۰۱۰) به بررسی ویژگیهای روانسنجی این پرسشنامه پرداخته و نشان داده‌اند که روایی همگرای آن ۰/۵۰، پایایی از طریق بازآزمایی $r = 0.82$ ، همسانی درونی $\alpha = 0.88$ و اعتبار درونی (تصنیف) $r = 0.72$ به دست آمده است که پذیرفتنی بود. همچنین حساسیت^۱ این آزمون ۰/۸۰ و ویژگی^۲ آن ۰/۷۸ بود.

یافته‌ها

میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی متغیرهای فراشناخت و امنیت هیجانی با اعتیاد به اینترنت در جدول شماره یک آمده است.

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی متغیرهای فراشناخت و امنیت هیجانی با اعتیاد به اینترنت

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱. باورهای مثبت در مورد نگرانی	-							
۲. باورهایی در مورد غیر قابل کنترل بودن	۰/۱۳*	-						
۳. باورهایی در مورد کفایت شناختی	۰/۱۸**	۰/۳۷**	-					
۴. باورهای منفی کلی	۰/۲۲**	۰/۴۷**	۰/۲۹**	-				
۵. خودآگاهی شناختی	۰/۰۹	۰/۰۸	-۰/۱۸**	۰/۱۴*	-			
۶. تعلق	۰/۰۳	۰/۱۶*	۰/۲۳**	۰/۱۱	-۰/۱۰	-		

1. Sensitivity

2. Specificity

جدول ۱. (ادامه)

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۷. ایمنی	۰/۱۰	۰/۱۷**	۰/۲۹**	۰/۱۷**	-۰/۱۲*	۰/۷۱**	-	
۸. اعتیاد به اینترنت	۰/۰۹	۰/۲۵**	۰/۱۸**	۰/۰۵	-۰/۱۰	۰/۲۸**	۰/۳۴**	-
میانگین	۱/۹۸	۲/۵۱	۱/۸۷	۲/۳۵	۲/۷۴	۱/۸۵	۱/۶۲	۲/۰۵
انحراف استاندارد	۰/۶۷	۰/۶۸	۰/۶۲	۰/۷۴	۰/۵۷	۰/۵۴	۰/۷۱	۰/۸۱

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

بر اساس نتایج جدول شماره ۱ از میان پنج خرده‌مقیاس فراشناخت صرفاً دو زیرمقیاس آن یعنی باورهای بی در مورد غیر قابل کنترل بودن و خطرناک بودن ($r = 0.25, p < 0.01$) و باورهایی در مورد کفایت شناختی ($r = 0.18, p < 0.01$) با اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار و مثبت دارند. همچنین نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که هر دو خرده‌مقیاس امنیت هیجانی یعنی ایمنی ($r = 0.34, p < 0.01$) و تعلق ($r = 0.28, p < 0.01$) با اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار و مثبت دارند. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی میزان اعتیاد به اینترنت بر اساس ابعاد فراشناخت در جدول شماره ۲ آمده است.

جدول ۲. خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون با روش همزمان برای پیش‌بینی میزان اعتیاد به اینترنت بر اساس ابعاد فراشناخت

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	P value	R ²	R	خطای استاندارد
رگرسیون	۶۳۵۸/۳۵	۵	۱۲۷۱/۶۷۲	۵/۲۵۷	۰/۰۰۰	۰/۰۹	۰/۳۱	۱۵/۵۵۲۵
باقیمانده	۵۹۵۰۲/۶۰	۲۴۶	۲۴۱/۸۸۱					
مدل	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد		P value	T value		
	مقدار B	خطای استاندارد	β					
مقدار ثابت	۳۱/۲۶	۶/۶۷	-		۰/۰۰۰	۴/۶۸		
باورهای مثبت در مورد نگرانی	۰/۳۱	۰/۲۵	۰/۰۷		۰/۲۱	۱/۲۵		
باورهای بی در مورد غیر قابل کنترل بودن و خطرناک بودن	۱/۳۲	۰/۳۴	-۰/۲۷		۰/۰۰۰	۳/۸۶		
باورهای بی در مورد کفایت شناختی	۰/۳۰	۰/۲۹	۰/۰۷		۰/۳۰	۱/۰۳		
باورهای منفی کلی	-۰/۵۸	۰/۳۸	-۱/۰		۰/۱۳	-۱/۵۱		
خودآگاهی شناختی	-۰/۵۱	۰/۳۰	-۰/۱۰		۰/۰۹	-۱/۶۹		

نتایج جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که آزمون تحلیل واریانس معنادار است ($F=5/257$ و $P<0/001$) و ابعاد فراشناخت با ضریب همبستگی چندگانه $0/31$ توانستند تا حدود $0/09$ تغییرات مربوط به اعتیاد به اینترنت را تبیین و پیش‌بینی کنند. ضرایب رگرسیون محاسبه شده نیز نشان می‌دهد که بعد باورهای در مورد غیر قابل کنترل بودن و خطرناک بودن ($t=3/86$ ، $\beta=0/27$) می‌تواند تغییرات اعتیاد به اینترنت را به صورت معنادار و مثبت تبیین و پیش‌بینی کند.

نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش‌بینی میزان اعتیاد به اینترنت بر اساس ابعاد امنیت هیجانی در جدول شماره ۳ آمده است.

جدول ۳. خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون با روش همزمان برای پیش‌بینی میزان اعتیاد به اینترنت بر اساس ابعاد امنیت هیجانی

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	P value	R	R ²	خطای استاندارد
رگرسیون	۷۶۹۶/۳۲	۲	۳۸۴۸/۱۶	۱۶/۴۷	۰/۰۰۰	۰/۳۴	۰/۱۱	۱۵/۲۸۳۷
باقیمانده	۵۸۱۶۴/۶۴	۲۴۹	۲۳۳/۵۹۳					

مدل	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد	
	مقدار B	خطای استاندارد	T value	P value
مقدار ثابت	۷۳/۳۷	۶/۶۸	۱۰/۹۷	۰/۰۰۰
ایمنی	-۰/۵۹	۰/۱۲	-۴/۸۹	۰/۰۰۰
تعلق	۰/۰۳	۰/۱۴	۰/۲۲	۰/۸۲

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که آزمون تحلیل واریانس معنادار است ($F=16/47$ و $p<0/001$) و ابعاد امنیت هیجانی با ضریب همبستگی چندگانه $0/34$ توانستند تا حدود $0/11$ تغییرات مربوط به اعتیاد به اینترنت را تبیین و پیش‌بینی کنند. ضرایب رگرسیون محاسبه شده نیز نشان می‌دهد که بعد ایمنی ($t=-4/89$ ، $\beta=-0/35$) می‌تواند تغییرات اعتیاد به اینترنت را به صورت معنادار و منفی تبیین و پیش‌بینی کند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که میان نمره کل فراشناخت و دو زیرمقیاس آن یعنی باورهای در مورد غیر قابل کنترل بودن و خطرناک بودن و باورهای در مورد کفایت شناختی با اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار و مثبت وجود دارد و باورهای در مورد غیر قابل کنترل بودن و خطرناک

بودن می‌تواند تغییرات اعتیاد به اینترنت را به‌صورت معنادار و مثبت تبیین و پیش‌بینی کند. نتایج پژوهش محمدخانی و ظفرپناهی (۱۳۹۰) و بیدی و همکاران (۲۰۱۲) نیز نشان داد که میان همه ابعاد باورهای فراشناختی و استفاده آسیب‌زا از اینترنت همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین نتایج پژوهش حاضر همسوسست با یافته‌های کازلی و همکاران (۲۰۲۱)، بالیکچی و همکاران (۲۰۲۰)، اوناال آیدین و همکاران (۲۰۲۱)، هامونیر و وارسکون (۲۰۱۸) و نوری‌پور و همکاران (۲۰۲۳) در این مورد که افراد مبتلا به اعتیاد به اینترنت فراشناختی مختل دارند. در تبیین این یافته می‌توان از مدل فراشناختی ولز بهره برد که نخستین مدل برای مفهوم‌سازی عوامل چندگانه فراشناختی به‌شمار می‌آید و یک چارچوب فراشناختی کلی در مفهوم‌سازی آسیب‌پذیری، ایجاد و حفظ اختلالات روانی ارائه می‌دهد. براساس این مدل اختلالات از طریق الگوهای پایدار تفکر، راهبردهای توجهی مرتبط با نظارت و تهدید، اجتناب و سرکوب فکر ایجاد و حفظ می‌شوند که مجموع این عوامل به تشکیل یک سندرم شناختی - توجهی می‌انجامد و این سندرم سبب شکست در اصلاح باورهای ناسازگار با خود و افزایش دسترسی اطلاعات منفی درباره خود می‌شود و تجربه هیجانی منفی را تشدید می‌سازد. از این رو افراد برای کاهش و تنظیم هیجانهای منفی از راهبردهای خاص مثل اینترنت استفاده می‌کنند و به این صورت اختلال به دلیل الگوی تفکر شخص و راهبردهای ناکارآمد وی حفظ می‌شود. فراشناخت ممکن است به‌طور ویژه‌ای با تحلیل‌های شناختی افراد وابسته به اینترنت ارتباط داشته باشد چراکه استفاده از اینترنت تغییرات سریع معناداری در رویدادهای شناختی، مانند احساسات، افکار یا خاطرات به وجود می‌آورد. این تغییرات شناختی ممکن است حاصل تقویت‌کننده‌های مثبت و منفی ناشی از وابستگی به اینترنت باشند. با اینکه این افکار همیشه به‌طور ارادی به وجود نمی‌آیند، ادامه آنها تابع کنترل ارادی است و با باورهای مثبت درباره مفید بودن راهبردهای فراشناختی ارتباط دارد. این افکار ناکارآمد، خودتمرکزی، نشخوار و کنترل ناپذیری، نه تنها سبب منحرف کردن توجه از راهبردهای مقابله‌ای سازگار می‌شود، بلکه در عدم کارآمدی فراشناختها نیز سهیم‌اند و سبب می‌شوند که افراد انعطاف خود را در پردازش مؤثر و کارا از دست بدهند. فعال شدن باور فراشناختی کنترل ناپذیری و خطر نیز سبب می‌شود افراد دچار تنش عاطفی شوند. تجربه تنش عاطفی در افرادی که در بعد کنترل ناپذیری و خطر نمره بالایی دارند موجب می‌شود که این افراد درگیر راهبردهای مقابله‌ای ناسازگارانه شوند (اسپادا و همکاران، ۲۰۰۶). استفاده از این راهبردها موجب در دسترس‌تر بودن مفاهیم تهدید در پردازش و تشدید استرس و هیجان‌ات منفی می‌شود (اسپادا و همکاران، ۲۰۰۸). در حقیقت این فرایندها سبب می‌شوند که افراد تهدیدهای محیطی را بیش‌برآورد کرده و توانایی مقابله خود را ناچیز تلقی کنند که نتیجه آن تداوم وابستگی به اینترنت است.

نتایج پژوهش همچنین نشان داد که نمره کل امنیت هیجانی و دو زیرمقیاس آن یعنی ایمنی و تعلق با اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار و منفی دارند و ایمنی می‌تواند تغییرات مربوط به اعتیاد به اینترنت را تبیین و پیش‌بینی کند. این یافته همسو با نتایج به‌دست آمده از پژوهش‌های پیشین مانند وانگ و همکاران (۲۰۲۴)، کو و همکاران (۲۰۰۷)، پارک و همکاران (۲۰۰۸)، میلوسلوسکا و همکاران (۲۰۲۳)، فو و همکاران (۲۰۲۲) و ژو و همکاران (۲۰۱۷) است. براین اساس هرچه فرد امنیت هیجانی بیشتری در خانواده احساس کند تمایل او به استفاده از اینترنت کم خواهد شد و به عکس هرچه فرد در درون نظام خانواده احساس ناامنی کند، احتمال گرایش به اینترنت در او بیشتر خواهد شد. از آنجایی که امنیت زیربنای حیاتی برای تأمین بهداشت روانی است، شخصی که دائماً احساس عدم امنیت، ترس و خطر از بیرون و درون خود می‌کند، نمی‌تواند احساس سالمی داشته باشد (شاملو، ۱۳۸۰). لذا ناامنی و عدم احساس امنیت هیجانی، سبب ایجاد ناهنجاریهای رفتاری از جمله اعتیاد به اینترنت می‌شود چراکه در خانواده‌های ناکارآمدی که دارای پیوستگی نامتوازنند، صمیمیت و روابط منسجم کاهش می‌یابد، تعارض میان اعضا بیشتر می‌شود و ناایمنی، یعنی مشغله ذهنی و کناره‌گیری در فرد افزایش می‌یابد (فینی^۱ و همکاران، ۱۹۹۴). بنابراین می‌توان گفت خانواده‌هایی با کارکرد پایین معمولاً جوی ناآرام و متزلزل ایجاد می‌کنند که نتیجه طبیعی آن احساس ناایمنی است. در واقع نوجوانان ناایمن در واقع در رویارویی با عوامل استرس‌زا حمایت کمتری از جانب خانواده احساس می‌کنند و به شیوه‌های نامناسب و ناکارآمدی اقدام به حل آن می‌کنند (فورمن^۲ و دیویس، ۲۰۰۵). این امر سبب می‌شود که مشکلات رفتاری وناسازگاری بیشتری را تجربه کنند و برای انطباق با شرایط استرس‌زا به راهکارهایی دست‌زند که بار هیجانی بسیار دارند و در نتیجه ناگزیرند منابع جسمانی و روانی زیادی را برای آن صرف کنند و منابع لازم برای سایر فرایندهای تحولی فرد محدود می‌شود و در معرض بروز مشکلات رفتاری و روانشناختی از جمله اعتیاد به اینترنت قرار می‌گیرد. در چنین شرایطی نوجوانان در پی گریزگاه یا پناهگاهی برای دوری از واقعیت‌اند تا از آن طریق خود را دور کنند از زمینه واقعی که می‌تواند یکی از انگیزه‌های درونی رفتاری معتادان اینترنتی شود و چون اینترنت، پادشاهای عاطفی، هیجانی، جسمانی و مانند آن را دارد، به‌منزله شیوه‌ای برای فرار از موقعیت، در نظر گرفته می‌شود. اگر فرد یاد بگیرد که وسیله‌ای مانند اینترنت می‌تواند برای او شرایطی فراهم کند که از واقعیت فرار و یا نیاز او را تأمین کند، احتمالاً در آینده نیز به این کار مبادرت خواهد ورزید و این کار برای او عامل تقویت‌کننده‌ای خواهد بود و به‌صورت چرخه‌ای عمل خواهد کرد و سبب افزایش رفتار خواهد شد. شواهد همچنین نشان می‌دهد افرادی که ناایمن‌اند میزان بالایی از طردشدگی را

1. Feeney
2. Forman

از سوی والدین و میزان پابندی از حمایت خانوادگی، هماهنگی و انسجام در کانون خانواده را گزارش می‌کنند (دیویس و همکاران، ۲۰۰۷). در این حالت فرد یاد می‌گیرد که وسیله‌ای مانند اینترنت می‌تواند برای او شرایطی فراهم کند که از واقعیت فرار کند و یا نیاز او را تامین کند چرا که حمایت اجتماعی با ارتباط‌های اینترنتی زودتر و آسان‌تر به دست می‌آید. در این فضا بسیاری از اطلاعات شخصی میان افراد رد و بدل می‌شود، بدون اینکه احساس ترس، طرد شدن و در معرض داوری بودن وجود داشته باشد. ایجاد این نوع ارتباط، حمایت اجتماعی را پدید می‌آورد، به ویژه نیازهای اساسی کسانی را برآورده می‌سازد که در این زمینه مشکل دارند.

▲ محدودیتهای پژوهش ▲

کمبود مطالعات خارجی و داخلی به ویژه در زمینه ارتباط امنیت هیجانی با اعتماد به اینترنت از محدودیتهای پژوهش حاضر به شمار می‌رود. این پژوهش روی دانش‌آموزان دختر شهر تبریز صورت گرفته است، از این رو از تعمیم دادن نتایج آن به دیگر گروه‌های سنی، دیگر شهرها و پسران باید با احتیاط صورت گیرد.

▲ پیشنهادها ▲

نتایج پژوهش حاضر می‌تواند در تبیین سازوکار و عوامل مؤثر در پیشگیری از بروز اعتماد به اینترنت در دختران نوجوان سودمند باشد. در راستای یافته‌های پژوهش می‌توان از آموزش باورهای فراشناختی برای مقاوم بودن در برابر خطرات اعتماد به اینترنت سود جست، به آموزش کارکردهای اصلی خانواده مبادرت ورزید و آگاهیهای لازم را در قالبی مناسب و جذاب به والدین ارائه داد تا آنها به این آگاهی دست یابند که محیط پر تنش خانواده، امنیت هیجانی فرزندان را کاهش می‌دهد و تبعات سنگینی در پی دارد. در نهایت اینکه نتایج پژوهش حاضر برای مشاوران، روانشناسان، پزشکان و نهادهای مرتبط با تعلیم و تربیت سودمند خواهد بود. همچنین برگزاری جلسات مشاوره گروهی و برنامه‌ریزی شده و تحت نظارت کارشناسان برای خانواده‌ها و دانش‌آموزان مفید خواهد بود.

- خرم‌دل، کاظم؛ سجادیان، پریناز؛ بهرامی، فاطمه و زنگنه، صادق. (۱۳۹۱). رواسازی مقیاس اصلاح شده فراشناخت برای نوجوانان. *مجله تحقیقات علوم پزشکی زاهدان*، ۱۴ (۱)، ۲۹-۳۶.
- شادایی، افسانه؛ قلتاش، عباس و رفاهی، ژاله. (۱۳۹۴). کفایت شاخص‌های روانسنجی پرسشنامه ایمنی هیجانی نوجوانان. *روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی*، ۶ (۲۲)، ۵۳-۷۸.
- شالچی، بهزاد و کلاهی‌حامد، صبا. (۱۳۹۷). *ارتباط ساختاری شکاف میان-نسلی با اعتیاد به اینترنت در میان نوجوانان*. فصلنامه خانواده و پژوهش، ۱۵ (۳)، ۹۷-۱۱۲.
- شالچی، بهزاد؛ وحیدنیا، بهزاد؛ دادخواه، مهرناز؛ علیپوری‌نیا، مینا و مقیمی‌فام، پریرسا. (۱۳۹۶). مقایسه اختلالات عاطفی رفتاری و مهارت‌های اجتماعی در نوجوانان دختر عادی و فرزندان مراکز شبانه‌روزی سازمان بهزیستی. فصلنامه علمی - پژوهشی *رفاه اجتماعی*، ۱۷ (۶۷)، ۱۷۳-۲۰۱.
- شاملو، سعید. (۱۳۸۰). *بهداشت روانی*. تهران: رشد.
- ظفرپناهی، مقصود. (۱۳۸۹). *رابطه باورهای فراشناختی و هیجانات منفی با استفاده آسیب‌زا از اینترنت در دانشجویان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- عبدل‌پور، قاسم؛ شالچی، بهزاد؛ حمزه‌زاده، سیروان و صالحی، علی. (۱۳۹۸). نقش واسطه‌گری عزت‌نفس در رابطه شفقت به خود و دشواری در تنظیم هیجان با اعتیاد به اینترنت. *مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت*، ۶ (۳)، ۱۲۹-۱۴۳.
- محمدخانی، شهرام و ظفرپناهی، مسعود. (۱۳۹۰). هیجان‌های منفی و استفاده آسیب‌زا از اینترنت: نقش واسطه‌ای باورهای فراشناختی. *فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی*، ۵ (۱)، ۳۴-۴۶.
- ناستی‌زاده، ناصر. (۱۳۸۸). بررسی ارتباط سلامت عمومی با اعتیاد به اینترنت. *مجله تحقیقات علوم پزشکی زاهدان*، ۱۱ (۱)، ۵۷-۶۳.

- Alavi, S. S., Eslami, M., Meracy, M. R., Najafi, M., Jannatifard, F., & Rezapour, H. (2010). Psychometric properties of Young Internet Addiction Test. *International Journal of Behavioral Sciences*, 4(3), 183-189.
- Asadzadeh, A., Shahrokhi, H., Shalchi, B., Khamnian, Z., & Rezaei-Hachesu, P. (2022). Digital games and virtual reality applications in child abuse: A scoping review and conceptual framework. *PLoS ONE*, 17(11), e0276985.
- _____. (2024). Serious educational games for children: A comprehensive framework. *Heliyon*, 10(6), e28108.
- Azarmehr, R., Shalchi, B., & Ahmadi, E. (2020). Impulsive behavior as a mediator between childhood maltreatment and emotional disorders. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 14(4), e105726.
- Balıkçı, K., Aydın, O., Sönmez, İ., Kalo, B., & Ünal-Aydın, P. (2020). The relationship between dysfunctional metacognitive beliefs and problematic social networking sites use. *Scandinavian Journal of Psychology*, 61(5), 593-598.
- Bidi, F., Namdari-Pejman, M., Kareshki, H., & Ahmadnia, H. (2012). The mediating role of metacognition in the relationship between Internet addiction and general health. *Addiction & Health*, 4(1-2), 49-56.
- Brock, R. L. & Kochanska, G. (2016). Interparental conflict, children's security with parents, and long-term risk of internalizing problems: A longitudinal study from ages 2 to 10. *Developmental Psychopathology*, 28(1), 45-54.

- Cartwright-Hatton, S., Mather, A., Illingworth, J. B., V., Brocki, J., Harrington, R., & Wells, A. (2004). Development and preliminary validation of the Metacognitions Questionnaire-Adolescent Version. *Journal of Anxiety Disorders, 18*(3), 411-422.
- Casale, S., Musicò, A., & Spada, M. M. (2021). A systematic review of metacognitions in Internet gaming disorder and problematic Internet, smartphone and social networking sites use. *Clinical Psychology and Psychotherapy, 28*(6), 1494-1508.
- Caselli, G., Marino, C., & Spada, M. M. (2021). Modelling online gaming metacognitions: The role of time spent gaming in predicting problematic Internet use. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy, 39*(2), 172-182.
- Cummings, E. M., & Davies, P. T. (2010). *Marital conflict and children: An emotional security perspective*. New York, NY: Guilford Press.
- Cummings, E. M., Goeke-Morey, M. C., Schermerhorn, A. C., Merrilees, C. E., & Cairns, E. (2009). Children and political violence from a social ecological perspective: Implications from research on children and families in Northern Ireland. *Clinical Child and Family Psychology Review, 12*(1), 16-38.
- Davies, P. T., Sturge-Apple, M. L., Cicchetti, D., & Cummings, E. M. (2007). The role of child adrenocortical functioning in pathways between forms of interparental conflict and child maladjustment. *Developmental Psychology, 43*(4), 918-930.
- Durkee, T., Kaess, M., Carli, V., Parzer, P., Wasserman, C., Floderus, B., ... Wasserman, D. (2012). Prevalence of pathological internet use among adolescents in Europe: Demographic and social factors. *Addiction, 107*(12), 2210-2222.
- Feeney, J., Noller, P., & Hanrahan, M. (1994). Assessing adult attachment. In M. B. Sperlig, & W. H. Berman (Eds.), *Attachment in adults: Clinical and developmental perspective* (pp. 128-152). New York: Guilford Press.
- Forman, E. M., & Davies, P. T. (2005). Assessing children's appraisals of security in the family system: The development of the Security in the Family System (SIFS) scales. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 46*(8), 900-916.
- Fu, S. C., Pang, N. T. P., & Wider, W. (2022). Relationship between Internet addiction, personality factors, and emotional distress among adolescents in Malaysia. *Children, 9*(12), 1883.
- Ghaemi, A., Vaghef, L., & Shalchi, B. (2024) Validity and reliability of Persian version of morbid curiosity scale in students. *Med J Tabriz Uni Med Sciences, 45*(6), 485-494.
- Ghassemzadeh, L., Shahraray, M. & Moradi, A. (2007). Prevalence of internet addiction in girls and a comparison of addicted and non-addicted girls in loneliness, self-esteem and social skills. *Contemporary Psychology, 2*(1), 32-40.
- Gu, M. (2012). *A study of adolescents' Internet use and internet addiction in Shanghai, China: Implications for social work practice*. Doctoral dissertation. The Chinese University of Hong Kong.
- Hamonniere, T., & Varescon, I. (2018). Metacognitive beliefs in addictive behaviors: A systematic review. *Addictive Behaviors, 85*, 51-63.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Yen, C. F., Lin, H. C., & Yang, M. J. (2007). Factors predictive for incidence and remission of Internet addiction in young adolescents: A prospective study. *Cyberpsychology & Behavior, 10*(4), 545-551.
- Lam, L. T., & Peng, Z. W. (2010). Effect of pathological use of the internet on adolescent mental health: A prospective study. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine, 164*(10), 901-906.
- Lee, Y. H., Ko, C. H., & Chou, C. (2015). Re-visiting internet addiction among Taiwanese students: A cross sectional comparison of students' expectations, online gaming, and online social interaction. *Journal of Abnormal Child Psychology, 43*(3), 589-599.

- Mesgarani, M., Shafiee, S., Ahmadi, E., & Zare, F. (2013). Studying the relationship between Internet addiction and emotional intelligence, sensation seeking and metacognition among those who referred to cafes. *International Research Journal of Applied and Basic Sciences*, 4(4), 889-893.
- Mosalanejad, L., & Ghobadifar, M. A. (2013). Analysis of Internet addiction and its relation to metacognitive beliefs among university students. *Middle East Journal of Psychiatry and Alzheimers*, 4(3), 13-19.
- Myloslavskia, O., Huliaieva, O., & Farafonova-Nekrasova, O. (2023). Features of interpersonal relationships in adolescents with internet addiction. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. A Series of «Psychology»*, (74), 31-35. <https://doi.org/10.26565/2225-7756-2023-74-04>
- Nooripour, R., Nasershariati, M. A., Mokhtarpour, M., Ilanloo, H., & Chogani, M. (2023). Investigating the effectiveness of group metacognitive therapy on Internet addiction and cognitive emotion regulation among adolescents. *Journal of Practice in Clinical Psychology*, 11(2), 93-102.
- Nordahl, H., & Wells, A. (2017). Testing the metacognitive model against the benchmark CBT model of social anxiety disorder: Is it time to move beyond cognition? *PLoS ONE*, 12(5), e0177109.
- Park, S. K., Kim, J. Y., & Cho, C. B. (2008). Prevalence of Internet addiction and correlation with family factors among South Korean Adolescents. *Adolescence*, 43(172), 895-909.
- Rostami, R., Babapour-Kheiroddin, J., Shalchi, B., Badinloo, F., & Hamzavi-Abedi, F. (2009). Emotional and behavioral problems of Afghan refugees and war-zone adolescents. *Iranian Journal of Psychiatry*, 4, 36-40.
- Ryum, T., Kennair, L. E. O., Hjemdal, O., Hagen, R., Halvorsen, J. Ø. & Solem, S. (2017). Worry and metacognitions as predictors of anxiety symptoms: A prospective study. *Frontiers in Psychology*, 8, 924.
- Shalchi, B., & Parnian Khooy, M. (2019). Satisfaction of basic psychological needs in patients with substance use disorder and normal persons: A research based on self-determination theory. *Hormozgan Medical Journal*, 23(2), e86440.
- Spada, M. M., Hiou, K., & Nikčević, A. V. (2006). Metacognitions, emotions and procrastination. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 20(3), 319-326.
- Spada, M. M., Nikčević, A. V., Moneta, G. B., & Wells, A. (2008). Metacognition, perceived stress, and negative emotion. *Personality and Individual Differences*, 44(5), 1172-1181.
- Ünal-Aydin, P., Obuća, F., Aydın, O., & Spada, M. M. (2021). The role of metacognitions and emotion recognition in problematic SNS use among adolescents. *Journal of Affective Disorders*, 282, 1-8.
- Wallace, P. (2014). Internet addiction disorder and youth: There are growing concerns about compulsive online activity and that this could impede students' performance and social lives. *EMBO Reports*, 15(1), 12-16.
- Wang, Y., Zhou, K., Wang, Y., Zhang, J., Xie, Y., Wang, X., ... Wang, F. (2024). Examining the association of family environment and children emotional/behavioral difficulties in the relationship between parental anxiety and internet addiction in youth. *Frontiers in Psychiatry*, 15, 1341556.
- Wells, A., & Cartwright-Hatton, S. (2004). A short form of the Metacognitions Questionnaire: Properties of the MCQ-30. *Behaviour Research and Therapy*, 42(4), 385-396.
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.
- Zhou, Y., Li, D., Jia, J., Li, X., Zhao, L., Sun, W., & Wang, Y. (2017). Interpersonal conflict and adolescent internet addiction: The mediating role of emotional insecurity and the moderating role of big five personality traits. *Computers in Human Behavior*, 73, 470-478.

Explaining the Internet Addiction Based on Dimensions of Metacognitive Beliefs and Emotional Security in Adolescent Girls

■ Y. Kheiri, Ph.D.¹ ■ S. KolahiHamed.² ■ M. Pournali Vakili Miandoab.³ ■ B. Shalchi, Ph.D.⁴

Abstract

Considering the destructive and growing effects of the Internet addiction in today's world, this study has been undertaken to investigate the relationship of metacognitive beliefs and emotional security with Internet addiction in adolescent girls. This research had a correlational-descriptive design. The research population of the study was comprised of senior high school female students in Tabriz in 2016-17 school year from among whom 252 individuals were selected based on multi-stage cluster sampling method. The research instruments included Meta-Cognitions Questionnaire-Adolescent Version (MCQ-A), Belonging and Emotional Security Tool (BEST), and Young's Addiction to Internet Test (IAT). Pearson correlation coefficients showed that there was a significant, positive relationship between the metacognition total score and its two subscales- thoughts concerning uncontrollability and danger- and cognitive confidence with Internet addiction ($p < 0.01$), whereas there was a significant, negative relationship between emotional security total score and its two subscales-safety and belonging ($p < 0.01$). The results of regression analysis revealed that thoughts concerning uncontrollability and danger could predict and explain variance of the Internet addiction significantly and positively, while safety could predict and explain it significantly and negatively. Based on the results of this study, it can be concluded that in order to reduce the tendency of adolescents to use the Internet, it is possible to change dysfunctional metacognitive beliefs and teach the main functions of the family and its effects on teenagers' emotional safety.

Keywords: metacognition, emotional security, Internet addiction, adolescent girls

Date received: Aug. 24, 2021

Date accepted: April 4, 2022

1. Associate Professor, Center for the Development of Interdisciplinary Research in Islamic Studies and Health Sciences, University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.
E-mail: Yousof.khairy@gmail.com
2. M.A. in Psychology, Faculty of Psychology and Education, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran.
E-mail: sabakolahi@gmail.com
3. Doctoral Student in Psychology, Faculty of Psychology and Education, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran.
E-mail: maliheporali@gmail.com
4. **Corresponding Author:** Associate Professor, Research Center of Psychiatry and Behavioral Sciences, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.
E-mail: Shalchi.b@tbzmed.ac.ir